

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

<i>Єрмоєнко Світлана Василівна</i> ПЕРЕКЛАД АНГЛІЙСЬКИХ ДІЄСЛІВ ГОВОРІННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	915
<i>Іванова Наталія Георгіївна</i> МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ КРЕАТОРІВ САЙТУ VIDEOELE (ПОЧАТКОВИЙ РІВЕНЬ НАВЧАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ)	916
<i>Козак Тетяна Борисівна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СЕМАНТИКИ СЛОВА VLAU ‘СИНІЙ, БЛАКИТНИЙ’ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	919
<i>Марчук Ірина Петрівна</i> ВИКОРИСТАННЯ ЕЛІТНОГО КОНТЕКСТУ В НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО	921
<i>Потенко Людмила Олександрівна</i> ІННОВАЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТІ.	923
<i>Томчаковський Олександр Георгійович</i> НЕВЕРБАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ: АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ.	925
<i>Тупікова Тетяна Валеріївна</i> ГЕНЕАЛОГІЧНА СПОРІДНЕНІСТЬ GELB I GRÜN	927
<i>Швелідзе Лідія Дмитрівна</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ	929
<i>Alexeyev Mykola</i> CLEAR ENGLISH OF LAW: A POSSIBILITY OR A NECESSITY?	931
<i>Ковальова Ксенія Олександрівна</i> КОНЦЕПТ ТЕКСТИЛЬ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОНСТАНТА АНГЛОМОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ.	933
<i>Лесневська Катерина Вікторівна</i> СУЧАСНІ ТРЕНДИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	934

СЕКЦІЯ 26. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

<i>Мамич Мирослава Володимирівна, Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ	937
<i>Кісельова Анастасія Андріївна, Мамич Мирослава Володимирівна</i> ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕРЕЖЕВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.	939
<i>Назаренко Оксана Миколаївна, Кабанцева Надія Вікторівна</i> АВТОРСЬКИЙ КОМЕНТАР ЯК МЕТАТЕКСТ ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ «МАЛЬВИ» РОМАНА ІВАНИЧУКА	941

СЕКЦІЯ 27. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

<i>Колкутіна Вікторія Вікторівна</i> ОПОВІДНА СТРАТЕГІЯ СУЧАСНОГО СТОРІТЕЛІНГУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	943
<i>Малярєнко Тетяна Анатоліївна</i> ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНО-КИТАЙСЬКИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	945
<i>Скалацька Олена Віталіївна</i> МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ В МЕДІЙНИХ ТРЕНДАХ	946
<i>Владишевська Вікторія Вікторівна, Демченко Олександр Петрович</i> ДИПЛОМАТИЧНЕ ЛИСТУВАННЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНЕ ЯВИЩЕ	948
<i>Грушевська Юлія Андріївна</i> РОЛЬ ВЛАСНОЇ НАЗВИ У СКЛАДІ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	950
<i>Літвінчук Ірина Сергіївна</i> АДАПТАЦІЯ ЗМІ ДО НОВИХ ВИМОГ ЦИФРОВОЇ ЕРИ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ДО ЦИФРОВИХ	952
<i>Menshykova Zhanna, Menshykova Anastasiia</i> MARKETING COMMUNICATIONS: TRENDS AND PROSPECTS	954
<i>Чубук Олег Леонтійович</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ РЕДАКЦІЙ ПІСЛЯ РЕЛОКАЦІЇ І ДЕОКУПАЦІЇ	956

СЕКЦІЯ 28. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Барсукова Тетяна Олександрівна, Смолякова Ірина Дмитрівна</i> МОТИВАЦІЯ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	959
<i>Антіпова Жанна Ігорівна, Кучеренко Геннадій Васильович</i> АДАПТИВНЕ ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖАНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	961

СЕКЦІЯ 26

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

*Керівник секції: завідувач кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук,
професор М. В. Мамич*

Секретар секції: лаборант кафедри прикладної лінгвістики Ю. В. Гемба

Мамич Мирослава Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук, професор*

Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат юридичних наук, доцент*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

У розвідці досліджено мовотворчість перекладу художніх текстів, оскільки українських письменників перекладають різними мовами світу. Зазвичай виділяють такі основні проблеми перекладу: урахування особливостей національної картини світу, подолання лінгвоетнічних бар'єрів, збереження особливого стилю письменника; застосування перекладачами особливостей транслітерації; урахування розбіжностей тезаурусів читачів різних національностей; урахування об'єктивного та ситуативного компонентів змісту в перекладі; забезпечення збереження функціональності тексту.

Мета дослідження – представити, проаналізувати і систематизувати праці про мову перекладів, виокремити основні напрямки досліджень, що мають загальне значення для практики перекладу і навчання перекладної діяльності здобувачів відповідних спеціальностей.

Зупинимося на стислому оглядові праць українських дослідників, які послуговуються загальнонауковими методами зіставного аналізу, описовими процедурами, розкриваючи деталі перекладацьких прийомів. Серед усіх питань, що найчастіше виокремлюють як складні у практиці перекладу з української на інші мови, насамперед звертаємо увагу на характеристику лексико-фразеологічних відповідностей. У лексико-фразеологічному аналізі віддають перевагу таким напрямкам: вивченню особливостей перекладу онімів, відтворенню чи пошуку аналогів фразеологізмів, трансформації розмовно-побутового лексикону, зокрема зменшувально-пестливих назв, неологізмів; шляхам адекватного відтворення етномаркованих одиниць, лексики на позначення кольорів.

Досліджуючи переклад онімів у художній літературі, варто звернути увагу на те, що вибір засобу або засобів перекладу певної одиниці «залежить, здебільшого, від того, чи належить онім до української культури і чи є він реальним або властивим лише цьому тексту, а також до якої групи він належить за критерієм денотату» [4, с. 227].

Вагоме місце в особливостях стилю письменника посідає розмовно-побутова лексика і, як її складові, емоційна та експресивно забарвлена, що спричинює труднощі перекладу. Слова мають у своєму значенні компонент оцінки, виражають відчуття особливого сприйняття дійсності. Р. Зорівчак підкреслила, що «важливим способом вибору контекстуального відповідника слова є перекладацька лексична трансформація конкретизації значення, що зумовлена розбіжностями у функціональних характеристиках словникових відповідників лексичних елементів оригіналу і традиціях мовлення» [3, с. 34].

Окрім урахування вищезазначеного, варто брати до уваги контекст твору, комунікативну мету, яка поєднує текст з різними реципієнтами, забезпечує розуміння художнього тексту, а також «відношення між висловлюванням та учасниками комунікації, тобто прагматику тексту» [3, с. 144]. Перекладач постає перед необхідністю подолання лінгвоетнічного бар'єру, тому прийоми трансформації настільки вагомі під час перекладу розмовної лексики. Саме сукупність названих чинників має сприяти влучному перекладу елементів розмовної сфери спілкування, які «виконують у тексті функцію стилізації середовища спілкування та оцінки персонажів один одного» [6, с. 222].

Одна із складних одиниць будь-якого тексту – національна фразеологія, яка у художньому творі виконує крім оцінної, ще й естетичну функцію, транслює елементи етнокультури. Труднощі перекладу фразеологізмів пов'язані з їх ідентифікацією в тексті. Одні фразеологічні одиниці зафіксовані в словниках, інші є результатом творчості письменників, ще інші – тільки в усній національній практиці, в окремих соціальних групах мовців. Основними способами перекладу фразеологізмів є: фразеологічний; калькування; описовий із використанням вільних словосполучень або слів. Проблема відтворення семантики фразеологічної одиниці при перекладі ускладнює надзвичайно багато факторів, як мовних, так і етномовних: рівень культурного розвитку мовців, історичні умови їхнього життя, їхнє місцезнаходження.

В художньому стилі велике стилістичне навантаження несуть на собі кольоративи. Здавалося б, що немає проблем з перекладом такої лексики. Однак, кольоратив може мати і метафоричне значення, що ускладнює його переклад у тексті.

Не менш важливий аспект праць науковців – вирішення проблем перекладності образних засобів – порівнянь, метафор, експресивів. Не завжди можливий прямий переклад, часто доводиться звертатися до застосування інших способів.

Певні труднощі перекладу спричинюють авторські експресивні слова. Є. Ангерчік називає їх авторськими експресивами. Як зауважено в статті, на яку ми покликаємося, «...подібні слова є невід'ємною часткою саме української культури, реаліями саме українського побуту, які є абсолютно чужими для англійської культури» [1, с. 6].

До власне авторських експресивів уналежнюємо і неологізми. Перекладачі мають звернути увагу на структуру, на походження слова, і, безумовно, враховувати їх, добираючи різні прийоми змін в похідному тексті. Важливою є завдання застосування авторських коментарів до перекладу неологізмів. Найефективніше перекладач використовує метод приблизного перекладу або аналогової заміни при перекладі неологізмів, створених словотвірною деривацією способом афіксації [2].

На рівні з вище означеною проблемою є аспект окреслення способів перекладу загальних назв із концептуальним змістом – ключових понять, які несуть на собі мовно-естетичне та змістове навантаження. Особливості відображення мовної картини світу нації – це відбиття відповідного світосприйняття автора художнього тексту як представника свого народу, своєї національності, національної культури. З цього приводу слушно зауважила Н. Попович: «Переклад і перекладність художнього твору є перевтіленням мовної картини світу оригіналу засобами мови перекладу у мовної картини світу мови перекладу» [5, с. 140].

Як концептуальні одиниці оригінального твору потрактовуємо етномовні засоби – маркери національної мовної картини світу письменника. Під час їх перекладу важливо враховувати мовні і позамовні чинники, фонові значення читачів похідних текстів. За спостереженнями деяких дослідників під час перекладу таких слів чи зворотів може прислужитися прийом інверсії.

Огляд досліджень, що стосуються мови перекладів художніх творів засвідчив, що вчені приділяють велику увагу вивченню прикладних прийомів перекладу і подолання невідповідностей текстів оригіналу і перекладеного відповідника. Проведене дослідження виявило типові особливості аналізу мовного матеріалу оригінального і перекладеного текстів.

Список використаних джерел

1. Ангерчік Є. Експресивно забарвлена лексика, як елемент розмовно-побутового стилю в українсько-англійському перекладі. *Наукові записки НУ «Острозька академія»*. Серія філол. 2012. Вип. 25. С. 5–7.

2. Даниленко Н. Неологізми в українсько-польській перспективі перекладу на прикладі твору О. Гончара «Собор». URL: <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/280004>
3. Зорівчак Р. Реалія і переклад. Львів : ЛНУ, 1989.
4. Панченко О. І., Горелова П. В. Засоби перекладу власних імен в романі Олеся Гончара «Собор» англійською мовою. *Мова: науко-теор. часопис*. 2021. № 35. С. 225–228.
5. Попович Н. Відтворення авторської концептосфери засобами мови перекладу. *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика* : зб. наук. пр. / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. Київ, 2019. С. 137–144.
6. Шум О. В. Відтворення кольоризмів Олеся Гончара іншими мовами (на матеріалі роману «Собор»). *Наукові праці. Філологія. Мовознавство*. 2013. Вип. 204, т. 216. С. 129–132.

Ключові слова: мова перекладу, перекладність, лексико-фразеологічний аналіз, онім, кольоратив, відтворення концепту, калькування, індивідуальний стиль перекладача.

Keywords: translation language, translatability, lexical and phraseological analysis, onyme, colorative, reproduction of the concept, tracing, individual style of the translator.

Кісельова Анастасія Андріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук, доцент*

Мамич Мирослава Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри прикладної лінгвістики, доктор філологічних наук, професор*

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕРЕЖЕВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні інтернет став необхідним інструментом у всіх сферах життя, від освіти і бізнесу до культури та політики. Він змінює спосіб, яким ми спілкуємося, працюємо, навчаємося та розважаємося, і продовжує розвиватися, надаючи нові можливості та виклики. Однією з головних функцій, яку він виконує, є забезпечення дозвілля користувачів, зокрема через надання доступу до різноманітного розважального контенту, в тому числі творів світової літератури. Однак це не лише т.зв. «оцифрована література», первинною формою існування якої є друковані видання, але й «мережева література», орієнтована на цифрові технології [3; 4], що вирізняється нелінійністю, мультимедійністю та інтерактивністю.

Багато вчених з різних країн, включаючи J. M. Fattalah, J. A. GarciaLanda, K. Grimaldi, N. Meza, F. Rahman, S. Rettberg, G. di Rosario, M. Yoesoef, а також деякі українські дослідники, такі як Д. Березіна, А. Беловицька, Н. Герасименко, Л. Дербеньова, Ю. Завадський, В. Маркова, Л. Чередник та інші, займалися аналізом мережевої літератури та її структури. Проте варто відзначити, що, незважаючи на те, що ця галузь існує вже протягом багатьох десятиліть, увага до неї української наукової спільноти залишається обмеженою. Більшість досліджень, проведених на україномовному ґрунті, фокусувалися не на ретельному аналізі концепції мережевої літератури та її компонентів, а на публікації цього явища та дослідженні окремих творів, які набули популярності завдяки інтернету.

Згідно з багатьма вченими, літературу в інтернеті можна розділити на два основні типи. Перший тип включає в себе твори, які спочатку були надруковані на папері, а потім опубліковані в інтернеті. Сюди можна віднести як класичні, так і сучасні літературні твори. Другий тип – це безпосередньо мережева література, тобто ті, які з'являються у цифровому форматі вперше, і можуть бути опубліковані на папері пізніше.

Підсумовуючи дослідження закордонних та вітчизняних авторів, можемо запропонувати такий огляд особливостей мережевої літератури, що відрізняє її від традиційної літератури, основним першоджерелом якої завжди є друковане видання.